

منابع اقتصادی جهان

مقالات این بخش:

با نظرداری

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

تالیفات علمی علوم انسانی

هدف اصلی این بخش معرفی صنایع، بخش های خدماتی و تولیدی جهان که منابع اقتصادی جهان محسوب می شوند، می باشد. در هر شماره، یک صنعت یا یک بخش خدماتی معرفی خواهد شد و اطلاعاتی در خصوص برترین شرکت های مربوط به آن صنعت ارائه خواهد شد.

بانکداری

- ۱۸۲۱ . تعیین استاندارد طلا در انگلستان.
- ۱۹۲۹ . فروپاشی وال استریت^۱.
- ۱۹۳۳ . قانون گلس - استیگال^۲.
- ۱۹۴۴ . پیش بینی تأسیس صندوق بین المللی پول و بانک جهانی در موافقت نامه برتون وودز^۳.
- ۱۹۶۳ . قوانین مالیاتی متعادل سازی بهره در ایالات متحده، که عاملی برای رشد بازار دلار در خارج بود.
- ۱۹۷۱ . دلار آمریکا از استاندارد طلا پیشی گرفت.
- ۱۹۷۳ . بحران نفت: اوپک بهای نفت را چهار برابر کرد.
- ۱۹۷۹ . حذف کنترل های اعمال شده بر بازار بورس لندن.
- ۱۹۸۱ . آغاز به کار صندوق یورو - دلار^۴ در شیکاگو.
- ۱۹۸۲ . بحران بدهی جهان سوم؛ ورشکستگی مکزیکی و برزیل.
- ۱۹۸۶ . بحران بزرگ لندن.
- ۱۹۹۴ . شوک نرخ بهره دلار.
- ۱۹۹۸ . ورشکستگی روسیه، فروپاشی صندوق سرمایه گذاری LTCM^۵.
- ۱۹۹۹ . از سرگیری قانون گلس - استیگال در ایالات متحده.
- ۱۹۹۹ . ایجاد پول واحد اروپا یعنی یورو.
- ۲۰۰۰ . ادغام مورگان^۶ و چیس^۷؛ ادغام سیتیگروپ^۸ و سالومون اسمیت بارنی^۹.

فعالیت می نمایند. امروزه تقریباً امکان انجام الکترونیکی تمامی فعالیت های آنها فراهم شده است.

شرکت ها

طی ۱۵ سال گذشته، ادغام های زیادی در صنعت بانکداری مشاهده شده است. هم اکنون، در ایالات متحده ۸۳۰۰ بانک فعال هستند که این رقم در سال ۱۹۹۱، ۱۲۰۰۰ بانک بود. در حالی که قبلاً ۱۵ بانک اصلی در ایالات متحده فعال بودند اما در حال حاضر تنها سه بانک بزرگ - سیتی گروپ^{۱۰}، جی پی مورگان چیس و بانک آمریکا^{۱۱} - فعال هستند که سرمایه هر یک از آنها بالغ بر ۴۰ میلیارد دلار است.

در اروپا نیز چنین روندی وجود دارد و هم اکنون در بیشتر کشورهای اروپایی بیش از دو بانک اصلی فعال نیست. ادغام های فرا مرزی کمتر رایج است تنها استثنا در این زمینه، حوزه اسکانندیناوی است که در آنها موانع زبانی و فرهنگی کمتری وجود دارد. البته این ادغام ها از گسترش فعالیت های بانکداری بین المللی در دیگر کشورها ممانعت نکرده است. مثلاً سیتی گروپ هم اکنون در ۴۶ کشور فعال است.

مفهوم بانک از قرون وسطی تاکنون تغییر چندانی نکرده است. بانک سپرده های مشتریان را دریافت می کند، بهره کمی بابت استفاده از آن پول به آنان می پردازد و آن را با بهره ای بالاتر به صورت اعتبار، به مشتریان می دهد. همچنین به کمک یک بانک مرکزی که نحوه عرضه و تأمین پول را تعیین می کند، یک بانک با دیگر بانک ها کار می کند و پرداخت ها را انتقال می دهد. بر عکس، ساختار سازمانی بانک ها دچار تغییرات عمده ای شده است. بزرگ ترین بانک ها در سراسر جهان هزاران نفر کارمند دارد و با مشتریان گوناگونی سرو کار دارد. این مشتریان، از کوچک ترین سپرده گزاران تا شرکت های چندملیتی و وزارت خانه های دولتی را شامل می شود. آنها بخشی از یک ساختار بین المللی و ملی هستند که در زمینه اوراق بهادار و مشتقات آنها

- 1.Wall Street
- 2.Steagall-Glass
- 3.Bretton Woods
- 4.Eurodollar
- 5.Term Capital Management-Long
- 6.Morgan
- 7.Chase
- 8.Citicorp
- 9.Salomon Smith Barney

10.Citigroup

11.Bank of America

از دهه ۱۹۶۰ یک مرحله توسعه سریع بانکداری بین المللی و بازارهای مالی آغاز شد. در آن زمان، امکان فعالیت در بورس‌های خارجی از طریق تلفن و تلکس وجود داشت. بازار سپرده گذاری به دلار هم رشد کرد. برای پرهیز از مالیات‌های داخلی (که در سال ۱۹۶۳ اعمال شد)، شعب خارجی شرکت‌های آمریکایی با صدور اوراق قرضه ای به نام اوراق یورو، دلار استقراض می کردند.

مدیریت ریسک

با حجم بالای نرخ بهره و حرکت‌های قوی در بازارهای بورس، بانک‌ها و شرکت‌ها باید می آموختند تا در بازارهای مالی به شدت بی ثبات زندگی کنند. در سال ۱۹۸۸، نخستین خرید و فروش الکترونیکی برگه‌های سهام در سوئیس آغاز شد و سپس آلمان نیز از این روش تبعیت کرد. بسیاری از بانک‌های دیگر که سنتی فکر می کردند، معتقد بودند که این روش چندان مناسب نیست. ده سال طول کشید تا آنها بفهمند اشتباه می کرده‌اند.

رایانه‌های قوی و سیستم‌های سریع تر ارتباطی، بدان معنا بودند که استقراض کنندگان، وام دهندگان، سرمایه‌گذاران و کسانی که به دنبال یافتن سرمایه بودند، خدماتی را دریافت می کردند که بیش از گذشته، نیازهای مالی آنها را رفع می کرد. البته چون این خدمات سابقه طولانی نداشت، درک درستی هم از آنها وجود نداشت. بازارها بیش از پیش به هم پیوسته می شد. خریداران و تجار اوراق بهادار به هم نزدیک تر شده بودند. در زمان‌های بحرانی - همچون بحران شدید بازار بورس ایالات متحده در اکتبر ۱۹۸۷ - این موضوع خیلی سریع به دیگر بازارها نیز سرایت کرد. موضوعی مشابه اما شدیدتر، بحران اوت ۱۹۹۸ روسیه بود که باعث شد دولت این کشور به خاطر اوراق قرضه داخلی خود، ورشکسته شود. حتی قوی ترین اوراق قرضه دولتی نیز به پول تبدیل نشد و تجار بسیاری متضرر شدند. این امر باعث فروپاشی یکی از بزرگ ترین صندوق‌های سرمایه گذاری به نام LTCM شد. قبل از فروپاشی این

مفهوم بانک از قرون وسطی تاکنون

تغییر چندانی نکرده است. بانک سپرده‌های مشتریان را دریافت می کند، بهره کمی بابت استفاده از آن پول به آنان می پردازد و آن را با بهره‌ای بالاتر به صورت اعتبار، به مشتریان می دهد. همچنین به کمک یک بانک مرکزی که نحوه عرضه و تأمین پول را تعیین می کند، یک بانک با دیگر بانک‌ها کار می کند و پرداخت‌ها را انتقال می دهد. بر عکس، ساختار سازمانی بانک‌ها دچار تغییرات عمده‌ای شده است.

صندوق، چهارده بانک تلاش کرده بودند، تا مجدداً در آن سرمایه گذاری کنند و آن را نجات دهند. این درسی برای قانون‌گزاران مالی بود.

از این پس قانون‌گزاران سعی کردند شیوه‌هایی را برای مقابله با این وضعیت در نظر بگیرند. به کمک اوراق قرضه ای که با دارایی‌های بانک‌ها حمایت می شد، آنها قادر بودند خدمات خود را در قالب کارت‌های اعتباری، وام‌های مسکن، وام‌های خودرو و سایر خدمات، ارائه نمایند. این کار در قالب اوراق بهادار انجام و در نتیجه خطر آن نیز متوجه سرمایه‌گذاران می شد. سه دهه طول کشید تا صنعت بانکداری بتواند این روش را عملی سازد. این شیوه، روشی مطمئن بود و باعث قوی تر شدن صنعت بانکداری شد. همچنین این روش خط حایلی را میان بانک‌ها، بانک‌های سرمایه‌گذار، شرکت‌های بیمه، سازمان‌های خدمات مالی و حتی میان مدیران دارایی‌ها و اموال رسم کرد. هدف همه این فعالیت‌ها، کاهش خطرات مالی از و دستیابی به خدمات مالی بهتر بود. همین امر باعث شد قانون گلس - استیگال که در سال ۱۹۳۳ تصویب و بعداً فراموش شده بود، مجدداً در سال ۱۹۹۹ احیا شود. طبق این قانون، بانک‌ها از داد و ستد اوراق بهادار و بانک‌های سرمایه‌گذار از سپرده‌پذیری منع می شدند. در سال ۲۰۰۱، مهم ترین ارگان قانون‌گذاری مالی انگلستان - یعنی سازمان خدمات مالی - قوانین مشابهی را برای بانک‌ها و شرکت‌های بیمه تصویب کرد.

علیرغم این اقدامات، برای ایجاد وحدت رویه در صنعت بانکداری، بازارهای مالی اروپا به دلیل معرفی یورو در سال ۱۹۹۹، تا حدی متمایز شده‌اند. چاپ اسکناس‌ها و ضرب سکه‌های یورو از ژانویه ۲۰۰۲ آغاز شد.

بازارها

رقابت میان مراکز مالی، تا حد زیادی به حجم فعالیت‌های اقتصادی کشورها بستگی دارد. نیویورک، لندن و توکیو مراکز برتر مالی در دهه ۱۹۸۰ بودند و هنوز هم این روال

را، علیرغم افت اقتصادی ژاپن و بکارگیری یورو در اروپا، حفظ کرده اند. هم اکنون مؤسسات مالی و سرمایه گذاری زیادی در قالب بانکها، شرکت های بیمه و صندوق های سرمایه گذاری در این کشورها فعالیت می کنند. آنها هم قانون نسبتاً ساده ای را وضع کرده اند. آنها وابستگی خیلی زیادی به کارکنان ماهر خود دارند. بر این مبنا، فرانکفور، پاریس، هنگ کنگ، سنگاپور و توکیو فاصله زیادی با لندن و نیویورک دارند. مهم ترین بازار مالی در لندن است. داد و ستد اوراق بهادار و سپرده گذاری های کوتاه مدت به یورو، عمدتاً در لندن انجام می شود؛ هر چند که فرانکفور فعال ترین مرکز قراردادهای مربوط به صندوق های سرمایه گذاری در جهان است.

بازارهای بورس و سیستم های پرداخت

در بعد نظری، تمامی بازارهای بورس و دیگر مراکز مبادلات مالی جهان را می توان به صورت الکترونیکی به هم متصل کرد، بنابراین تجار و بازرگانان می توانند تنها به کمک یک صفحه نمایش، تمامی فعالیت های مالی خود را انجام دهند. بازارهای بورس یا در حال ادغام شدن هستند یا به صورت الکترونیکی به یکدیگر پیوند خورده اند. البته موانع ملی، همچون قوانین مالیاتی یا قوانین ورشکستگی، بر سر راه آنها وجود دارد. اگرچه تجارت فرامرزی به راحتی قابل انجام است اما شفاف سازی همین معاملات، کار بسیار دشواری است.

فن آوری

داستان رشد امور مالی، به نوعی با داستان رشد رایانه ها پیوند خورده است. فن آوری اطلاعات، باعث افزایش تعداد خدمات و محصولات مالی شده اینک به کمک آن می توان محاسبات را سریع تر انجام داد. البته هزینه و پیچیدگی پردازش این محصولات نیز افزایش یافته است این در حالی است که این هزینه ها را مشتریان یعنی شرکت ها، صندوق های سرمایه گذاری و افراد معمولی باید متحمل شوند. علیرغم تمامی پیشرفت های حاصله، پرهیز از این هزینه ها برای مشتریان عملاً امکان پذیر نیست.

تمامی شرکت ها امکان دسترسی به این خدمات مدیریت مالی را دارند. تمامی صندوق های سرمایه گذار می توانند بخشی از منابع مورد نیاز خود برای سرمایه گذاری را از بیرون تأمین کنند مانند پاسخ های روزمره به موضوعات مالیاتی، برگه های سهام، پردازش وضعیت سهام و غیره.

نگاهی به جلو

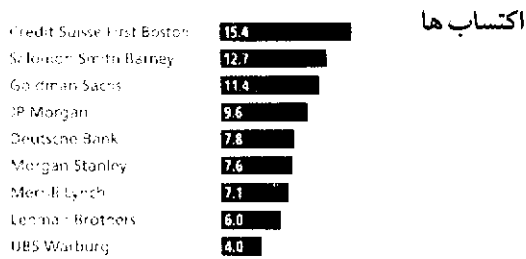
ممکن است خود قانون گزاران و بانک ها نیز احساس کرده باشند که بانک های بزرگی همچون جی پی مورگان و چیس با ۷۱۳ میلیارد دلار سرمایه و سیتی گروپ با ۹۰۲ میلیارد دلار سرمایه تا آنجا که می توانسته اند رشد کرده اند. قبلاً این گونه تلقی می شد که حجم بزرگ این دو بانک باعث ورشکستگی آنها شود؛ مانند همان اتفاقی که در نوامبر سال ۲۰۰۱ برای انرون ۱۲ رخ داد. اما این دو بانک، بر خلاف بسیاری از بانک های سرمایه گذار و شرکت های بیمه، به کار خود ادامه دادند. امروزه فروشگاه های بزرگ، پارکینگها، شرکت های مشاوره و ارایه دهندگان خدمات اطلاعاتی هم به سیستم های بانکی پیوسته اند. از سوی دیگر به نظر می رسد که بانک ها، به کمک قوانین وضع شده، حساسیت بیشتری به منشأ پول های سپرده گذاری شده، نشان می دهند. البته هنوز معلوم نیست که آیا این اقدام می تواند تأمین پول فعالیت های تروریستی را محدود کند یا اینکه آنها را به سوی فعالیت های زیرزمینی سوق می دهد. گسترش کارت های اعتباری به معنای کاهش استفاده از پول نقد است. امروزه می توان از انواع کارتهای اعتباری برای خرید در فروشگاهها استفاده کرد. حتی پرداخت از طریق تلفن های همراه نیز رایج شده است هر چند که به نظر می رسد استفاده از پول نقد تا مدتی استمرار داشته باشد.

در بعد نظری، تمامی بازارهای بورس و دیگر مراکز مبادلات مالی جهان را می توان به صورت الکترونیکی به هم متصل کرد، بنابراین تجار و بازرگانان می توانند تنها به کمک یک صفحه نمایش، تمامی فعالیت های مالی خود را انجام دهند. بورس یا در حال ادغام شدن هستند یا به صورت الکترونیکی به یکدیگر پیوند خورده اند.

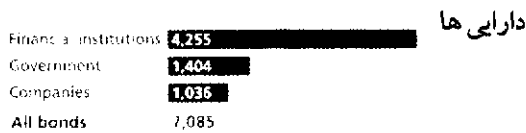

میزان صدور اوراق قرضه بین المللی

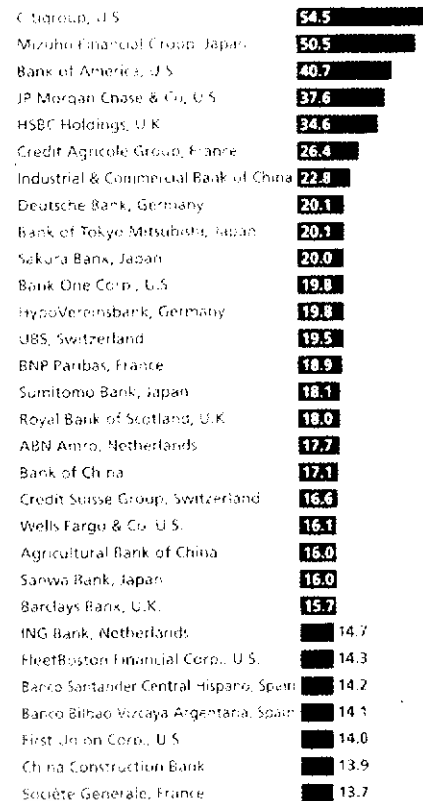
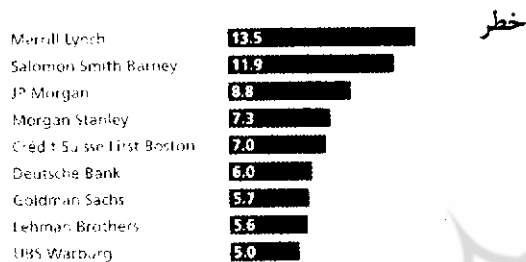
بانک های سرمایه گذار بر اساس سهمیه در بازار ادغام ها و

بانک های سرمایه گذار بر اساس سهمیه آنها در بازار اموال و

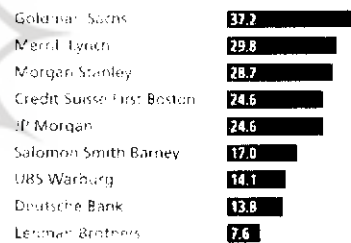

بانک های سرمایه گذار بر اساس سهمیه در بازار اوراق قرضه پر

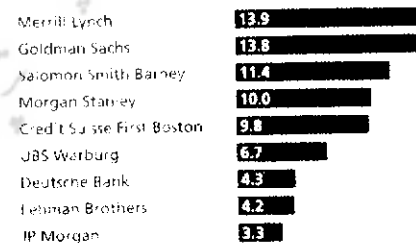

بانک های سرمایه گذار بر اساس سهمیه در بازار اوراق قرضه

کم خطر

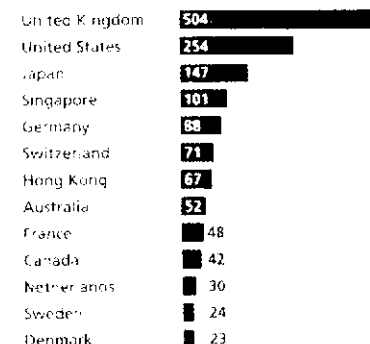

گردش مالی بازارهای بورس خارجی: میانگین روزانه

گردش مالی بازارهای بورس خارجی و مشتقات مالی: میانگین

روزانه

برای اطلاعات بیشتر

مجلات:

Financial Stability Review

:www.bankofengland.co.uk

(ماهنامه) Euromoney

:www.euromoney.com

وب سایت ها:

www.bis.org

بانک پرداخت های بین المللی

:www.bankofengland.co.uk

بانک انگلستان

:www.bundesbank.de

بانک آلمان

:www.fbe.be

فدراسیون بانکداری اروپا، بلژیک

:www.newyorkfed.org

شورای خزانه داری فدرال، واشنگتن

:www.ecb.de

بانک مرکزی اروپا

:www.federalreserve.gov

انستیتو امور مالی بین المللی، واشنگتن